

FİNANSMAN SORUNLARINA GÖRE KREDİ KULLANIM ORANLARI VE YATIRIMLARDA KREDİLERİN ETKİSİ ÜZERİNE ARAŞTIRMA

Arş. Gör. Dr. Ahu COŞKUN

Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu,
ahu.coskun@marmara.edu.tr

Özet

Bu çalışmada işletmelerin finansman sorunu yaşama düzeylerine göre kredi kullanım oranları arasında ilişki olup olmadığı araştırılmıştır. Ayrıca işletmelerin kredi kullanımının geleceğe yönelik yatırım kararlarına bir etkisi olup olmadığı incelenmiştir. Çalışma kapsamında İkitelli OSB'de faaliyet gösteren 219'u kredi kullanan olmak üzere toplam 418 firma ile görüşülmüştür. Araştırma sonuçlarına göre finansman sorunlarının şiddetine göre banka kredisi kullanım oranlarının değiştiği görülmektedir. Sık finansman sorunu yaşayan firmaların kredi kullanma oranlarının yüzde 62 olduğu, zaman zaman finansman sorunu yaşayan firmalarda kredi kullanım oranının yüzde 56, hiç finansman sorunu yaşamayan firmalarda kredi kullanım oranının ise yüzde 36.4 olarak tespit edilmiştir. Kredilerin firmaların geleceğe yönelik yatırım kararlarına etkisi incelendiğinde ise kredi kullanmayan firmalarla kıyaslandığında gelecekte yatırım kararlarında bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Krediler, Finansman Sorunları, Yatırım Kararı

RESEARCH ABOUT THE USING CREDIT RATES BY LEVEL OF THE FINANCIAL PROBLEMS AND THE EFFECT OF CREDITS ON INVESTMENTS

Abstract

According to the level of financing problem in business credit utilization rates were analysed in this study. In addition, using of the credit impact of the investment decision for future were examined. In this study, 219 firm using credits of the total 418 companies operating in İkitelli organized industrial zone were interviewed with survey. The study results shows that the utilization rates of the credits vary according to the severity of the financing problems. Companies have often financing problems credit utilization rate is 62 percent, companies have financing problems from time to time credit utilization rate is 56 percent, companies have never financing problem credit utilization rate is 36.4 percent. In this study it is determined that using the credits is not great effect of the firms investment decisions for future compared to the companies that do not use the credit.

Key Words: Credits, Financing Problems, Investment Decision

1. Giriş

Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde kalkınmanın ve büyümenin itici gücünü uygulanabilir parasal politikaları ve güçlü finansal kurumlar oluşturmaktadır. Uygulanan yanlış parasal politikalar reel sektörde gelişimi sağlamadığı gibi ciddi krizlere de yol açabilmektedir. İktisadi sistemde fon arz ve talebinin dönüşümünü sağlayan finansal kurumların başında bankalar gelmektedir. Bankalar geliştirdikleri farklı ve birbirlerine alternatif ürünlerle kredi arzını gerçekleştirirken reel sektöründe gelişimine destekte bulunmaktadır.

Para politikasının araçlarından olan selektif kredi denetimleri belli mali kuruluşlarca uygulanmakta ve belli amaçlara yönelik olmaktadır. Seçici olan bu uygulama ile belli kuruluşların belli kredileri yönlendirmesi amaçlanmaktadır. Selektif kredi uygulamaları ile kimi faaliyetler özendirilmek kimi faaliyetler frenlenmek istenir (ÜNAY,2001). Bu uygulama ile krediler gelişmesi istenen öncelikli sektörler verilmektedir. Özellikle gelişmekte olan ekonomilerde katma değeri yüksek ürünlerin üretilebilmesinin önşartı ileri teknolojinin kullanımına bağlıdır. Bu noktada ileri teknolojinin ithalini gerçekleştirilmesini sağlayacak büyük miktarlarda finansmanların firmalara sağlanması gereklidir. Özellikle kredilerin rekabet gücü yüksek firmalara büyük miktarlarda verilmesi gereklidir.

Ülkemizde gerek faiz oranlarının yüksekliği gerekse geri ödeyememe riski söz konusu olduğundan özellikle küçük ve orta ölçekli işletmelere sağlanan kredi arzının büyük işletmelerle kıyaslandığında daha düşük miktarlarda olduğu görülmektedir. Bu nedenle verilen düşük miktarlardaki kredilerin daha çok dönemsel borç kapamada kullanıldığı ve yalnızca dönemsel olarak finansman sorunlarını çözdüğü görülmektedir.

Ülkemizde kredilerin reel kesim ile ilişkilerini inceleyen çalışmalar sınırlıdır. Bu konuda Türkiye ile ilgili olarak Uygur (1993) tarafından yapılan çalışmada, konut yatırımları dışındaki yatırımların faize karşı duyarlı olmadığı sonucuna varılmıştır. Sak, Özatay ve Öztürk (1996) tarafından yapılan çalışmaya göre ise, bankacılık sektörünün verdiği kredilerdeki reel değişmeler özel imalat sanayi üretiminde dalgalanmalara neden olmakta, dolayısıyla imalat sanayi için bankacılık sisteminin verdiği krediler oldukça önem taşımaktadır (TÜSİAD,2004,s.14).

Gerek faiz oranlarının yüksekliği gerekse firmaların geri ödeme güçlükleri konusunda yaşanabilecek riskler verilen kredilerin düşük miktarlarda olmasında neden olmaktadır. Kısacası ülkemizde finansal sistemde geliştirilen kredi ürünlerinin firmaların finansman sorunlarını çözmedeki etkisi sınırlıdır. Kredi politikalarının ülkelerin kalkınmasını sağlayacak sektörler yönlendirilmesi ve kredi miktarlarının firmaların finansman sorunlarını çözebilecek miktarlara ulaştırılması önem taşımaktadır.

2. Yöntem

Bu çalışmada, banka kredisinin işletmelerin finansal sorunlarını çözmede bir etkisinin olup olmadığını incelemeye yönelik kantitatif bir araştırma projesi gerçekleştirilmiştir. Araştırmada ayrıca banka kredisi kullanma durumunun işletmelerin gelecekte yatırım yapma düşüncesine olumlu bir etkisi olup olmadığı irdelenmiştir. Bunun için anket araştırması gerçekleştirilmiştir.

3. Evren ve Örneklemi

Çalışma kapsamında İkitelli Organize Sanayi Bölgesinde faaliyet gösteren 418 firma ile yüz yüze görüşme ile anket uygulanması yöntemi kullanılarak veri toplanmıştır. Toplanan veriler uygun istatistik programına aktarılarak analiz edilmiştir.

Verilerin istatistiksel analizlerinin yapılarak değerlendirilmesinde; gruplar arası farklılıkların araştırılmasında; değişkenlerin ikisi de nominal(nitel) olduğundan ki-kare (Pearson Chi-Square) testleri yapılmıştır.

Uygulanan istatistiksel testlerde güven düzeyi %95 olarak kabul edilmiş ve yorumlanmıştır. Buna göre ki-kare analiz sonuçlarını gösteren tablolarda olasılık değeri p'nin 0,05'ten küçük olması; gruplar arası farklılığın %95 güven düzeyinde anlamlı olduğunu belirtmektedir.

4. Bulgular

HİPOTEZLER:

H₀: İşletmelerin finansal sorun yaşama sıklığına göre banka kredisi kullanma oranları değişmemektedir.

H_a: İşletmelerin finansal sorun yaşama sıklığına göre banka kredisi kullanma oranları farklılık göstermektedir.

Tablo 1: İşletmelerin banka kredisi kullanma durumu ve finansman sorunu yaşama sıklığı ki-kare tablosu

Ki-kare istatistiği		Df	P		
14,139		2	,001		
Finansal sorununuzu çözmek için banka kredisi kullandınız mı?		Hangi sıklıkla işletmeniz bir finansman sorunu yaşamaktadır?			
		Hiç yaşamıyoruz	Zaman zaman (kısmen) yaşıyoruz	Sürekli yaşıyoruz	Toplam
Kullanmadım	Sayı	63	109	27	199
	%	63,6%	44,0%	38,0%	47,6%
Kullandım	Sayı	36	139	44	219
	%	36,4%	56,0%	62,0%	52,4%
Toplam	Sayı	99	248	71	418
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100%

Hipotezi test etmek için “işletmelerin finansal sorun yaşama sıklığı” ile “banka kredisi kullanma durumu” arasında 0.05 anlamlılık düzeyinde ki-kare analizi yapılmıştır.

Ki-kare analizi sonucuna göre (Ki-kare istatistiği=14,139) $p=0,001<0,05$ olduğundan “ H_a : İşletmelerin finansal sorun yaşama sıklığına göre banka kredisi kullanma oranları farklılık göstermektedir” hipotezi kabul edilir.

Ki-kare tablosu incelendiğinde daha sık finansman sorunu yaşayan firmaların banka kredisi kullanma oranları daha fazladır (%62). Bu sonuç bize banka kredilerinin, firmaların finansal sorunlarını çözmeye bir araç olarak kullanıldığının göstergesidir.

Zaman zaman finansman sorunu yaşayanların banka kredisi kullanma oranı %56 iken hiç finansman sorunu yaşamayanların banka kredisi kullanma oranı ise %36,4’tür.

H_0 : Gelecekte yatırım yapma düşüncesi, banka kredisi kullanma durumuna göre bir farklılık göstermemektedir.

H_a : Gelecekte yatırım yapma düşüncesi, banka kredisi kullanma durumuna göre değişmektedir.

Hipotezi test etmek için “işletmelerin gelecekte yatırım yapmayı düşünme durumu” ile “banka kredisi kullanma durumu” arasında 0.05 anlamlılık düzeyinde ki-kare analizi yapılmıştır.

Ki-kare analizi sonucuna göre (Ki-kare istatistiği=0,975) $p=0,323>0,05$ olduğundan “ H_0 : Gelecekte yatırım yapma düşüncesi, banka kredisi kullanma durumuna göre bir farklılık göstermemektedir” hipotezini reddetmek için yeterli bir bulguya rastlanmamıştır.

Tablo 2. Banka kredisi kullanma durumu ve 2012 yılında yeni bir yatırım yapmayı düşünme durumu ki-kare tablosu

Ki-kare istatistiği		Df	p	
,975		1	,323	
2012 yılında yeni bir yatırım yapmayı düşünüyor musunuz?		Finansman sorununu çözmek için banka kredisi kullandınız mı?		
Evet	Sayı	116	138	254
	%	58,30 %	63,00 %	60,80 %
Hayır	Sayı	83	81	164
	%	41,70 %	37,00 %	39,20 %
Toplam	Sayı	199	219	418
	%	100,00 %	100,00 %	100,00 %

5. Tartışma ve Sonuç

Firmaların finansman sorunlarını çözmede kredi kullanım oranlarının belirlenmeye çalışıldığı araştırmanın sonuçlarına göre, sık finansman sorunu yaşayan firmalarda kredi kullanım oranının hiç finansman sorunu yaşamayanlara oranla daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu sonuç, banka kredilerinin firmaların finansal sorunlarını çözmede bir araç olarak kullanıldığını göstermektedir. Firmalar finansman sorunu düzeylerine göre yabancı kaynak teminine yönelirken banka kredisini de bir araç olarak kullanmaktadır. Ancak özellikle küçük ve orta ölçekli işletmelere verilen banka kredi miktarlarının sınırlı olması nedeniyle daha çok dönemsel olarak finansman sorunlarını çözdüğü görülmektedir.

Kredilerin firmaların finansman sorunlarını çözmedeki etkisinin yanı sıra geleceğe yönelik yatırım planlarına etkisi de araştırıldığında “Gelecekte yatırım yapma düşüncesi, banka kredisini kullanma durumuna göre bir farklılık göstermemektedir” hipotezini reddetmek için yeterli bir bulguya rastlanmamıştır.

Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde kalkınmanın ve büyümenin itici gücünü uygulanan parasal politikalar oluşturmaktadır. Uygulanan yanlış para politikaları reel sektörde gelişimi sağlamadığı gibi ciddi krizlere de yol açabilmektedir. İktisadi sistemde fon arz ve talebinin dönüşümünü sağlayan finansal kurumların başında bankalar gelmektedir. Bankalar geliştirdikleri farklı ve birbirlerine alternatif ürünlerle kredi arzını gerçekleştirirken reel sektörde gelişimine destekte bulunmaktadır. Bu yüzden uygulanacak selektif kredi politikaları ile katma değeri yüksek ürünlerin üretilmesini sağlayacak sektörlerde kredi arzının artırılması önem taşımaktadır.

Kaynakça

SAK G, ÖZATAY F, ÖZTÜRK E, (1996), *Şirketler Kesiminin Finansman Sorunları ve Alternatif Finansman Kaynakları*, İstanbul, TÜSİAD Yayınları, No:TÜSİAD T/96-1/192.

TÜSİAD, (2004), *Bankacılık ve Reel Sektör İlişkisinin Geliştirilmesine Yönelik Öneriler Raporu*, (Çevrimiçi) <http://www.tusiad.org:7979/FileArchive/bankacilikvereel.pdf> , 14.09.2012.

UYGUR,E, (1993) *Financial Liberalization and Economic Performance in Turkey*, Ankara T.C Merkez Bankası Yayınları.

ÜNAY,C, (2001), *Para Politikası Amaçları, Para Politikası Araçları*, (Çevrimiçi) http://www.ekodialog.com/Konular/para_pol_arac.html , 14.09.2012.